

23. NEDĚLE PO SV. TROJICI, 26.10.2008

2Kor.3,12–17, O KŘESŤANSKÉ SVOBODĚ

Když tedy máme takovou naději, smíme postupovat s plnou otevřeností a jistotou. Nepočínáme si jako Mojžíš,, který zahaloval svou tvář závojem, aby synové Izraele nespátřili konec té pomíjející záře. Avšak jejich myšlení na tom ustrnulo. Až do dnešního dne jim zůstává onen závoj při čtení staré smlouvy a nesnímá se; je zrušen v Kristu. A tak až podnes leží na jejich srdci závoj. Když se však obrátí k Pánu, je závoj odstraněn. Duch je tím Pánem; kde je Duch Páně, tam je svoboda. Na odhalené tváři nás všech se zrcadlí slavná zář Páně, a tak jsme proměňováni k jeho obrazu ve stále větší slávě – to vše mocí Ducha Páně.

„Člověk křesťan je nejsvobodnějším pánem a ničemu ani nikomu není podřízen ani zavázán. – Člověk křesťan je nejponiženějším služebníkem a je podřízen všem a všemu.“

Autorem těchto protikladných vět je velký německý reformátor Martin Luther. Najdeme je v jednom z jeho raných spisů s názvem O křesťanské svobodě. Neuškodí, abychom si krátce připomněli pozadí tohoto výroku; vždyť Liptalané sami si říkají „luteráni“, tak jak o nich trochu hanlivě mluví katoličtí sousedi. A říkají si luteráni, ačkoli jsou původem reformovaní a jejich předkové prvního tolerančního kazatele, který byl pravý, nefalšovaný luterán jménem Ondřej Lačný, po ročním působení vypudili. Důvody byly právě ty luterské zvláštnosti: svíce, kříž, zpívaná liturgie a další. Martin Luther se zahloabal do studia Kristova evangelia a zjistil, že Hus a husité měli v mnohém pravdu. Středověká církev se chovala jako otrokář a Luther veřejně po roce 1517 postupně veřejně odhaloval scestnost vlády církevní instituce nad vírou a svědomím lidí. Vyhlášoval svobodu Kristova evangelia před církví příkázanými výklady. Svobodu šlechty, měšťanů a obecného lidu před vládou církevního kléru. Svobodu poddaných od zvůle pánů. Svobodu církevního společenství vůči vládě církevních autorit a institucí, které je znevolňovaly. V tom všem je cítit už závan nové doby, která vyhláší důstojnost a osobní svobodu jednotlivce až k dnešnímu pojetí lidských práv. Když čteme verše luterského básníka Ulricha von Hutten, jako by z nich už zněly tóny Velké francouzské revoluce a pozdějších osvobozeneckých hnutí: *„Ted' nastala ta chvíle pravá / se za svobodu bít a práva. / Tak pojd'te s námi, kdo jste kde! / Hlas Boží pravdy povede / nás Němce všechny v jeden šik. / Kdo rytíř je a bojovník / a pro strach kdo má uděláno, / ať ví: dnes svítá nové ráno. / Pryč s pověrou, pryč s tmářskou lstí. / Svět chce pravdy, volnosti. / Když po dobrém nám nepovolí, / ať teče krev a ať to bolí! / Že ze strachu ti srdce kleslo? / Já odvážil se – toť mé heslo.“*

Luther tímto vyhlášením svobody uvádí svoji reformaci na cesty, jejichž konce nezamýšlel ani nepředvídal. V jistém smyslu se mu reformační hnutí vymklo z rukou, protože přesáhlo hranice církevních reforem a prodloužilo se do všech oblastí života společnosti – do politiky, hospodářství i do sociální oblasti. A když se pak roku 1525 dožadovali nevolníci svobody násilím v selské válce, napsal Luther: *„Vzpouza není obyčejnou vraždou. Je jako veliký požár, jímž země vzplane a lehne popelem. Vnáší do země vraždění a krveprolití, nadělá vdovy a sirotky a zničí vše jako pohroma, jež nezná mezí. Kdokoli tedy můžeš, musíš bít, všeset a zabíjet v okruhu svého panství i v zájmu obecném a nezapomínat, že nad vzbouřence není nic škodlivějšího a d'ábelstějšího.“* Na tomto příběhu vidíme, že svoboda není jednoduchá věc. Podobně končí i všechny ostatní revoluce. Přinesou svobodu jedněm, ale druhé o ni připraví. Také my v naší zemi máme zkušenost se zneužitou svobodou. Po roce 1989 se uvolnila politická, ideologická, hospodářská a všelijaká jiná pouta, ale rozšířený prostor svobody nepřinesl zdaleka jen kladné důsledky. Mnozí zneužívají svobody k nezákonnostem, zvýšila se kriminalita, otevřela se svoboda pro mnohé negativní vlivy jako jsou drogy, pornografie, pokleslá kultura, různé typy extrémismu, terorismus a podobně. Mohli bychom skepticky říct, že v tomto světě nebude nikdy svoboda dokonalá, že je tudíž nejlepší, aby si člověk hleděl zachovat svou vnitřní svobodu a nenechal se zneklidňovat nesvobodou a nespravedlností, která se děje kolem nás. Z tohoto pohledu se víra stává jakousi soukromou záležitostí, formou úniku z reality, způsobem

relaxace. Křesťanská víra je v nebezpečí, že bude svobodu hledat spolu s ostatními náboženskými směry v esoterice, tedy ve světě skrytých duchovních zákonů a procesů. To ale není biblická cesta a mou povinností je vás na to upozornit.

Bohu patří celý svět, věci viditelné i skryté. Evangelium se tedy netýká jen nějakého duchovna a Kristus nepřináší svobodu jen lidským duším, ale celému stvoření. Boží spásné jednání má veřejný charakter a svoboda je program a cíl Božího jednání v dějinách světa. Předním bodem programu spásy je ovšem nový člověk a společenství nových lidí. A tu skutečně musíme jít do sebe, do lidského nitra. Příkladem je Izrael, který Hospodin vysvobozuje z Egypta. Mojžíš, Áron a Izraelci musejí jednat, ale přitom se musí dát vést Božím slovem. Svoboda vzniká ve spolupráci Hospodina a lidí. Ale dál: Tam, kde ve svobodné zemi Izrael přestává brát vážně Hospodinovo slovo, tak dochází ke zmatkům a krachům programu spásy. Svoboda bez naslouchání Bohu, bez jeho vedení, končí vždy ve zmatku a zkáze. Čím to je, že to lidé sami nezvládají?

Odpověď je jednoduchá. Je to lidským hříchem. Co to je hřích: Neposlušnost vůči nebeskému Otci; uvolnění prostoru pudovým, démonickým silám, ztráta společenství s Bohem i bližními. Svoboda a hřích se nesnášejí. Uskutečňovat svobodu v tomto světě mohou jen lidé, kteří vědí, že jsou hříšní a že bez Boží pomoci svobodu není možné zvládat. Člověk je vlastně ve stejném rozhodování jako s penězi: Nemůžete sloužit Bohu i mamonu. Zde: Nemůžete sloužit Bohu i hříchu. Stejně jako je mamon až osobní, démonskou silou, tak i hřích má osobní podobu. Ježíš říká: „Každý, kdo hřeší, je otrokem hříchu. Otrok nezůstává v domě na věky, syn zůstává na věky.“ Ten dům je tento svět, tato společnost. Zdá se, že vládu nad ním mají ti, kdo jdou tvrdě za svým všemi prostředky – i bezbožnými. Ale právě tady máme my, kteří se díky Ježíši Kristu počítáme za Boží syny a dcery, vědět, že toto je Boží svět a že ta vláda nespravedlnosti a hříchu nebude navěky. A máme být připraveni na tu generální změnu, kdy se Kristus ujme vlády; a také máme vyhlížet a podporovat lidi, kteří vytvářejí dobré věci a tak vytvářejí prostor svobody, kousek Božího království.

Luther bojoval proti zotročující moci církve. Ježíš bojoval proti zotročující moci zákona. Židovští kněží a zákoníci vzali Boží vládu do svých rukou. Ubíjeli lidi – podobně jako středověká církev – množstvím povinností a předpisů. Byla to diktatura Mojžíšova zákona. Ježíš prosazoval vládu Ducha. Ta se natolik nesnášela s diktaturou zákona – litery, že to nakonec přivedilo Ježíšovu smrt. „Litera zabíjí, Duch obživuje.“ Svobodná společnost nemůže existovat tam, kde nevládne Boží, Kristův Duch, ale kde vládne cokoli jiného: litera zákona, peníze, trh, různé ideje, především heslo neustálého zvyšování životní úrovně. Žádná svoboda bez Ducha Kristova, bez Ducha oběti, pokání, odpuštění a lásky nemůže být pravou svobodou. Všechny lidské svobody jsou přinejlepším částečné. Plnost svobody je v podřízení se vládě Ježíše Krista. Kde vládne Kristův Duch, tam je svoboda.

Jak ale vypadá ta vláda Ježíše Krista? „Poznáte pravdu a pravda vás učiní svobodnými.“ Pravdu o sobě – sám o sobě jsem sobec, hříšník, otrok svých tužeb, zlovyků, pohodlí. Pravdu o vykoupení: Když vyznáváme své hříchy, Bůh nám pro Krista odpouští a očišťuje nás. Tady začíná pravá svoboda. Svoboda od sebe sama – od svých strachů, špatného svědomí, výčitek, nároků, vzpomínek na křivdy druhých. Kristus nás od toho všeho osvobozuje, když to bez násilí a křeče, ale vedení jeho Duchem poznáváme a vyznáváme. Kde působí Ježíšův Duch, tam se rodí pravá svoboda. „Když vás Syn vysvobodí, budete skutečně svobodni.“

Zásadní otázka křesťanské svobody tedy zní: Komu tedy sloužím: Hříchu nebo Kristu? Tu je důležité svobodné rozhodnutí, k němuž nás vede logika evangelia: Mzdou hřícha je smrt, ale milost Boží je život věčný v Kristu Ježíši, našem Pánu.“

Svoboda je veliký Boží cíl s lidstvem. My jako Boží děti o ni nesmíme přestat usilovat. Ale musíme vědět, že každá lidsky založená svoboda je relativní. Na to přišel už Luther. Proto jeho největším objevem je: Milostí spasení jsme skrze víru, je to Boží dar. Když nám Pán Ježíš dá tu milost, abychom nacházeli svobodu od hříchu, pak na našich tvářích, v otevřených slovech i skutcích je vidět ta slavná zář Páně. Zář svobody Božích dětí založená v naději, že jednoho dne bude celé stvoření vysvobozeno z otroctví hříchu a smrti a oděno do nového hávu svobody nového věku. Kde je Duch Páně, tam je svoboda. Amen

Pane Ježíši Kriste, kdo v tebe celým srdcem věří, přestává být otrokem nesplněných úkolů, nekončících strachů ze ztráty jistot, z lidských odsudků, z neštěstí, nemoci a smrti. Vyznáváme, že pravou svobodu většinou jen tušíme a jsme manipulováni, kam nechceme. Prosíme tě o dar Ducha, abychom poznali pravou svobodu. A dej také, abychom v této svobodě našli sílu k nevypočítavé službě tvému lidu i těm, kdo čekají na naše svědectví. Amen

* Čtení: Jan 8,31-36 * Poslání: Žd 10,19-25 * Písňe: 81, S 135, 648, 702, 450

jh

Vstupní modlitba

Pane Bože, náš nebeský Otče,
v tomto novém ránu jsme přišli na bohoslužby. Očekáváme, že zde po náročném týdnu najdeme světlo, naději a pokoj. Víme, že u tebe je hojnost všech dobrých darů, neboť v tobě spočívá a z tebe vychází všechno existující dobro a není v tobě nic zlého. Buď nám milostiv a obdaruj nás tím, co potřebujeme, neboť nám mnoho schází – a ty sám nejlépe znáš naše potřeby a tužby. Odvažujeme se tě prosit o tvoji pomoc, protože víme o tvé věrnosti, spoléháme se na lásku tvého Syna, který řekl: Toho, kdo ke mně přijde, nevyženu ven. Děkujeme ti, Pane Ježíši Kriste, že nám sloužíš k plnosti života a ke spáse. Prosíme, abychom ti za to vše i my vděčně sloužili a nežili jen sami pro sebe. Použij nás ke každému úkolu a na každé cestě, kde nás potřebuješ. Co ti však můžeme nabídnout? Zde je naše chudé a prázdné srdce – naplň je svou milostí. Zde je naše poskvrněná a ustaraná duše – obživ ji a občerstvi svou láskou. Připrav si naše srdce pro své plány, naše ústa otevři k vyznávání slávy tvého JMÉNA. Použij naši lásku a veškerou sílu pro pomoc těm, kdo to potřebují, ať patří kamkoli. A dej, ať žádné utrpení a těžkosti nezlomí stálost a důvěřivost naší víry. Pomoz každému z nás najít k tobě osobní vztah, tak abychom v každý čas věděli a ze srdce to dokázali i říct: Ježíš potřebuje mě a já potřebuji jeho – dnes i zítra i navěky. Amen